

29 maart 2024 – Goede Vrijdag

JEZUS ZWIJGT

Markus 15, vers 1 t/m 5

‘Stilte is veelzeggend’, zo luidt een gezegde. Juist als er even niets wordt gezegd, kan dat juist heel veel zeggen. Daar moest ik aan denken nu wij hebben gelezen dat Jezus zo zwijgend voor Pilatus staat. Het was ook al het geval, toen Jezus eerder voor het Sanhedrin (de Joodse autoriteit) stond. Ook daar zweeg Jezus. ... Ik wil u ter overdenking vertellen wat ik daarin hoor, wat ik in dat zwijgen van Jezus meen te horen:

Jezus zweeg, maar – als wij even de context erbij nemen - het was verder allesbehalve stil. Wat een kabaal, wat een afschuwelijke herrie. Ja, afschuwelijk, dat is het. Allereerst bij die joodse rechtbank, wat hier aan voorafging. Men was druk met elkaar in overleg om een getuigenverklaring tegen Jezus rond te krijgen. Er werd daarbij van alles geroepen, maar men kreeg de bewijslast niet sluitend. Uiteindelijk, toen de hogepriester het zat werd, vroeg hij aan Jezus: ‘antwoord U niets?’ ‘Bent U de Christus, de Zoon van de Gezegende?’ En eindelijk sprak Jezus Zich uit: ‘Ik ben het.’ En toen..., toen barstte de hel los: de hogepriester verklaart Jezus des doods schuldig. En de aanwezigen beginnen Hem te bespuwen. Ze bedekken Zijn gezicht en slaan Hem met hun vuisten. De marteling is begonnen...

En dan gaan de joodse leiders met Jezus naar Pilatus en daar begonnen wij te lezen. Omdat het joodse volk onder Romeins gezag stond, mochten zij niet zelf de doodstraf uitvoeren. En daarom vindt er ook hier bij Pilatus opnieuw een rechtspleging plaats. Maar net zoals bij de joodse rechtbank: wat wordt het recht kromgetrokken. Pilatus lijkt aanvankelijk wat tegenwicht te bieden, maar uiteindelijk beweegt hij mee met het volk. Dat was ook wel verstandig van hem, want hij had een heel slechte reputatie onder de joden. Pilatus' carrière in Judea was al met een nederlaag begonnen – zo vertelt de geschiedschrijving – dus hij kon om zijn eigen reputatie wat op te poetsen beter wat meebewegen met het volk en het volk wat goed gezin zijn. Wat een zwakke bedoeling... Maar in al dat tumult, al die drukte om Jezus veroordeeld te krijgen en de eigen positie te verstevigen... in al die helse herrie en haat... staat daar een zwijgende Jezus. Pilatus verwondert zich erover, zo vertelt Markus.

Wat zou dat zwijgen van Jezus te zeggen hebben?

In ieder geval wordt ermee duidelijk – en ik denk dat Pilatus dat door had – dat Jezus niet zo is als die andere

revolutionaire opstandelingen in die tijd. Jezus werd vaak verward met die opstandelingen die zichzelf tot leider en bevrijder hadden uitgeroepen om de Romeinen te verjagen. Maar Pilatus merkte wel, dat Jezus niet zo was. Jezus stond geen strijdtal uit te kramen en grote woorden te gebruiken. Hij leek totaal niet op zo'n strijdlustige opstandeling. Misschien dat daarom ook zijn eerste vraag was: ‘Bent U de Koning van joden?’ ‘Wat kom je hier doen? Want Jezus blufte niet, schreeuwde niet, dreigde niet. Hij was zo anders... Hij zweeg.

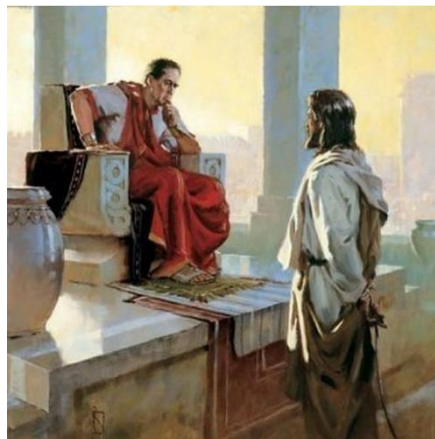
Maar misschien dat Jezus' zwijgen ook wel iets anders bij Pilatus opriep. Zwijgen kan namelijk een teken van zwakte zijn, maar ook een teken van kracht. Ik moet denken aan hoe ik vroeger op Koninginnedag eens een motorpolitieagent zag staan, terwijl er allemaal jongens lachend en joelend om hem heen stonden. Ik vond het maar eng, maar die motoragent bleef gewoon stil staan. Politieagenten zijn erop getraind om de rust te bewaren en zich niet uit te laten lokken. Zou je hier in Jezus' zwijgen juist ook iets van Zijn kracht kunnen zien? Jezus Die Zich door de machthebber van dat moment, Pilatus,

niet uit de tent liet lokken. Dat kan heel bedreigend hebben gevoeld voor Pilatus. Hij had hier te maken met iemand die niet op zijn bevel ging spreken, of ging roepen om genade, of ging bluffen... Nee, een krachtig zwijgen. Wie is hier de Koning Die het voor het zeggen heeft? Deze zwijgende Koning.

Maar ik hoor in het zwijgen, waarmee Jezus dit alles ondergaat, nog iets anders. Ik hoor hierin woorden uit Jesaja 53 in vervulling gaan, vers 6 en

7: *‘de HEERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op Hem doen neerkomen. Toen betaling geëist werd, werd Hij verdrukt. Maar... Hij deed Zijn mond niet open. Als een lam werd Hij ter slachting geleid; als een schaap dat stom is voor zijn scheerder, zo deed Hij Zijn mond niet open.’* Eeuwenoude woorden, profetische woorden van Jesaja, gaan hier nu in vervulling: ‘Hij deed Zijn mond niet open.’ Hier wordt een lam naar de slachting geleid. Een onnozel lam dat geen idee heeft wat er gaat gebeuren en dat zich ook niet kan verweren... zo kwetsbaar als een lam – terwijl Jezus natuurlijk heel goed wist wat er ging gebeuren – zo kwetsbaar als een lam gaat Jezus deze weg. Hij draagt. Hij verdraagt. Hij draagt het voor ons. Zwijgend.

Op zo'n moment, waarin je de dood al in de ogen kijkt, zou je toch gaan schreeuwen? Zeggen dat het allemaal leugens zijn die de joodse leiders naar voren brachten? Of uit angst allemaal dingen gaan roepen, of misschien wel alles opbiechten, los van wat je hebt gedaan of niet? Je zou toch gek worden en alles doen om je uit deze situatie te redden? ... Jezus zwijgt. Logisch dat Pilatus

zich verwonderde, want dit is niet normaal..., dit is niet te begrijpen.

Inderdaad, die weg die Jezus voor ons is gegaan als een lam is niet te begrijpen...

Maar ik hoor in dit zwijgen van Jezus nog iets. Nog iets heel bijzonders. Ik moet denken aan een tekst uit het boek Zefanja, waar ik ooit eens over hebt gepreikt omdat ik die tekst zo mooi vond. Zefanja vertelt over de toekomst, waarin God Zich weer over Zijn volk zal ontfermen. Wat een geweldige tijd zal er komen! 'God zal Zich over jullie verheugen met blijdschap!', zo profeteerde Zefanja (3,17). En...: 'Hij zal zwijgen in Zijn liefde.' ... Nu, dat hoor ik hier in Jezus' zwijgen. Liefde. *In Zijn liefde zwijgt Jezus.* Wat was dit allemaal intens gemeen wat er gebeurde op die allerswartste dag van de wereld. Wat vuil! Wat heeft de mensheid zich hier laten zien! En wat had men God gruwelijk verkeerd begrepen! Maar Jezus zweeg. Hij zweeg in Zijn liefde.

Even pastoraal: zwijgen kan natuurlijk ook dodelijk zijn. Als er in een relatie door partners wordt gezwegen, niets meer wordt gedeeld of gezegd, dan is de relatie dood, of bezig om snel te sterven. Maar zwijgen kan ook een zwijgen in liefde zijn. Men grijpt niet meer terug op de dingen die zijn gebeurd. Er wordt niet steeds weer opgerakeld. Er wordt niet nog eens gezegd wat er aan de ander ontbreekt en in welke zin hij of zij anders zou moeten zijn, of anders zou moeten doen. Nee, het wordt daarmee niet onder het tapijt geschoven – dat is iets anders – nee: het is een barmhartig zwijgen. Men zwijgt *in liefde*. Dat is wat ik hier op Goede Vrijdag hoor voor u en voor mij: zo'n barmhartig, wonderlijk zwijgen van God.

Dat maakt deze dag tot Goede Vrijdag. Want 'goede vrijdag' klinkt vreemd: juist op deze dag was er drie uur dikke duisternis. De meest donkere kant van de wereld werd op deze dag zichtbaar. Al de goddeloosheid, nalatigheid, schuld en schaamte van de hele wereld en van mij kwam in die dikke duisternis op deze dag aan het licht. En God liet niets van Zich horen! De hemel bleef potdicht. De hemel zweeg op dit meest heftige moment van de wereld. Waarom werd gezwegen?! ... Uit barmhartige liefde.

En dit zwijgen, dit zwijgend ondergaan, zal onze eeuwige redding betekenen en de enige, maar ook volkomen hoop voor deze wereld.

Vorige week donderdag hebben wij in het pastoraal overleg met de ouderlingen en contactpersonen gesproken over stiltes in het gesprek. Als er stiltes vallen in het gesprek, is dat soms best wel lastig. Stiltes zijn soms best wel ongemakkelijk. Nu, deze stilte hier van Jezus ervoer Pilatus ook als ongemakkelijk. Hij 'verwonderde zich erover', zo vertelt Markus. Pilatus kon het niet uithouden en ging vragen stellen.

Maar stiltes – zo hebben wij tijdens het pastoraal overleg geleerd – kunnen ook heel heilzaam zijn. Je

moet daarom nooit een stilte gaan opvullen met allemaal woorden. Nee, want een stilte kan juist de ander helpen om zijn of haar eigen gedachten te vormen. Door zelf ook stil te blijven nodig je de ander uit om zelf te komen, om zelf in beweging te komen. *Zou dat misschien ook de bedoeling hier van Jezus' zwijgen zijn geweest?* Dat Pilatus en alle anderen *zelf* zouden reageren en verantwoordelijkheid nemen?

Ik denk daarbij ook aan die enkele woorden die Jezus tegen Pilatus zegt, als Pilatus Hem vraagt: 'bent U de Koning van de joden?' Jezus zegt dan: 'U zegt het'. 'U zegt het', dat kan een bevestiging zijn: 'ja, dat klopt, Ik ben de Koning der Joden, u zegt het juist'. Maar sommige anderen lezen het als een ontkenning: 'Ik, de Koning van de Joden? Dat zijn niet Mijn woorden. U zegt het! het'. Weer anderen lezen het als een vorm van in-het-midden-laten: 'Ik weet het niet, zeg het maar.' Die enkele woorden van die zwijgende Jezus voor Pilatus blijven ingewikkeld om te interpreteren. Of wilde Jezus misschien juist dat Pilatus en alle anderen *zelf* antwoord zouden geven: *wat zegt u over Mij?* ... Misschien wel, want enkele dagen voor Goede Vrijdag vroeg Jezus aan Zijn leerlingen: 'Wie zeggen de mensen dat Ik ben?' En daarna vroeg Hij aan Zijn leerlingen: 'maar jullie, Wie zeggen jullie dat Ik ben?' ... Jezus roept ons op om zelf antwoord te geven. Zo zie ik Hem hier ook voor Pilatus staan: 'U zegt het' en verder zwijgt Jezus. Zijn zwijgen nodigt ons uit tot spreken.

Jezus zwijgt. Opdat wij zullen spreken. Opdat wij antwoord zullen geven op alles wat wij deze zwijgende Jezus zien doen en zien ondergaan.

Pilatus is helaas niet verder gekomen dan verwondering. (Voor zover wij weten.) Verwondering, dat is natuurlijk mooi, daar begint geloven vaak mee, maar als het daar bij blijft, dan kan het ook zo weer overwaaien. Pilatus bleef in verwondering steken. ... De joodse leiders kwamen niet eens zover en overschreeuwden Jezus' woorden en daden. Jezus kwam te dichtbij. Of was gewoon te anders, niet te begrijpen. ... En het volk liet zich gewoon meenemen door de massa... ze riepen mee wat de anderen riepen. Alleen – heel opmerkelijk – die Romeinse hoofdman over honderd bij het kruis, die horen wij, als Jezus is gestorven, belijden: 'werkelijk, deze Man was Gods Zoon'.

Jezus zwijgt. Uit liefde. Opdat u en ik zullen spreken. Opdat wij zullen antwoorden met onze mond. Met ons hart. Met heel ons leven. Met alle overgave die er maar mogelijk is:

Mijn Jezus, ik hou van U, ik noem U mijn Vriend.

Want U nam de straf op U die ik had verdiend.

De grote Verlosser, mijn Redder bent U;

'k Heb van U gehouden, maar nooit zoveel als nu.